

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9527/2025
08.04.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Живановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Државног већа тужилаца, ОЈТ Јагодина, коју заступа Државни правобранилац, Одељење у Крагујевцу, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 842/24 од 08.04.2025. године, у седници одржаној дана 08.04.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 842/24 од 08.04.2025. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Вишег суда у Јагодини Гж 842/24 од 08.04.2025. године и пресуда Основног суда у Јагодини П 643/2023 од 03.06.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име стицања без основа исплати 5.000,00 динара са законском затезном каматом од 10.05.2022. године до исплате и **ОДБИЈА СЕ** захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 9.000,00 динара у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Јагодини П 643/2023 од 03.06.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу, на име стицања без основа, исплати износ од 5.000,00 динара са законском затезном каматом од 10.05.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 71.300,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Јагодина Гж 842/24 од 08.04.2025. године одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у предмету ОЈТ Јагодина Кт.473/19, против тужиоца као осумњиченог, поднета је кривична пријава ПУ Јагодина, због кривичног дела из члана 203. став 1. КЗ. На записнику у истом предмету 18.02.2020. године, тужилац прихватио одлагање кривичног гоњења и обавезу да уплати 30.000,00 динара у хуманитарни фонд на рачун бурета РС у року од 6 месеци. Тужилац је примио наредбу ОЈТ Јагодина о одлагању кривичног гоњења Кт.бр.473/19, Кео.24/20 од 26.02.2020. године, као и опомену бр.2 од 22.09.2020. године, којом му је наложено да уплати наведени износ у року од 30 дана од дана пријема обавештења – опомене. Тужилац је уплатио 5.000,00 динара дана 29.01.2020. године, док преостали део износа није уплатио, па је против тужиоца ОЈТ Јагодина дана 10.05.2022. године поднео оптужни предлог Кт.бр.473/19 на основу ког је спроведен кривични поступак пред Основним судом у Јагодина у предмету К 120/22 и тужилац је осуђен за извршење наведеног дела пресудом Основног суда у Јагодина К 120/22 од 17.01.2023.године, која је извршена 23.02.2023. године.

Нижестепени судови су применом одредбе члана 210. Закона о облигационим односима и члана 283 Законика о кривичном поступку, закључили да тужилац основно потражује исплату предметног новчаног износа, сматрајући да је отпао правни основ по ком је извршена уплата туженој. Због непоступања тужиоца на наредби ОЈТ Јагодина наступила је последица подношења оптужног предлога, па чињеница да тужилац своју обавезу из наредбе за одложено гоњење није испунио, без утицаја је на његов кривичноправни статус, те да није сметња за примену института стуцања без основа због чега је усвојен тужбени захтев.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права, на шта се у ревизији основно указује.

Одредбом члана 210. Закона о облигационим односима прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај

прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће – да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Из цитираних законских одредби произилази да су битни елементи овог извора облигације увећање имовине једног лица (обогаћење), умањење имовине другог лица (осиромашење), постојање корелације између обогаћења и осиромашења, и одсуство (непостојање) правног основа за прелазак дела имовине једног лица у имовину другог лица. Последњи елемент се може манифестовати на више начина. Начелно, могуће манифестације стицања без основа могу се сврстати у исплату недугованог, обогаћење с обзиром на основ који се није остварио и обогаћење с обзиром на основ који је касније отпао.

Према одредби члана 283. Законика о кривичном поступку, јавни тужилац може одложити кривично гоњење за кривична дела за које је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година, ако осумњичени на рачун прописан за уплату јавних прихода уплати одређени новчани износ који се користи за хуманитарне или друге јавне сврхе (став 1. тачка 2.). У наредби о одлагању кривичног гоњења, јавни тужилац ће одредити рок у којем осумњичени мора извршити преузете обавезе (став 2.).

У конкретном случају, Основно јавно тужилаштво у Јагодини је у складу са одредбом члана 283. став 1. тачка 2. и став 2. Законика о кривичном поступку донело наредбу о одлагању кривичног гоњења за кривично дело, са обавезом тужиоца као осумњиченог коју је прихватио, да уплати одређени новчани износ који се користи за хуманитарне сврхе. Средства која се тако уплате додељују се хуманитарним организацијама, фондовима, јавним установама или другим правним или физичким лицима, по спроведеном јавном конкурс који расписује министарство надлежно за послове правосуђа (став 4. истог члана), а ако осумњичени у року изврши наређену обавезу, јавни тужилац ће решењем одбацити кривичну пријаву и о томе обавестити оштећеног. (став 3. истог члана).

Ради се, дакле, о успостављању правне везе између тужиоца и тужене на основу акта државног органа заснованог на закону, чиме је конституисан правни основ за умањење имовине тужиоца. Наиме, начело опортунитета (одлагања) кривичног гоњења, јавни тужилац примењује ради постизања сврхе кажњавања и без вођења кривичног поступка на који је у конкретном случају тужилац пристао преузимањем утврђене новчане обавезе. То је привилегија осумњиченог утолико што се не излаже кривичном гоњењу и последицама које кривични поступак по својој природи носи. Стога, обавеза наложена осумњиченом је услов да не буде кривично гоњен тим пре што испуњавање те обавезе треба да има за циљ и специјалну превенцију. Тај правни основ није престао да постоји спровођењем кривичног поступка, с обзиром на то да наредба ОЈТ није уклоњена из правног промета јер је тужилац након (једне) уплате од 5.000,00 динара престао са плаћањем и није испунио своју преузету обавезу из наредбе у целини, што је последично активирало наставак кривичног гоњења.

Следом изнетог, насупротив становишту нижестепених судова, не ради се о основу који се није остварио или који је касније отпао, већ о једној од фаза у преткривичном поступку по правилима из Законика о кривичном поступку, са различитим последицама које зависе од испуњења преузетих обавеза утврђених налогом надлежног јавног тужиоца. Дакле, уколико осумњичени обавезу испуни извесно је очекивано наступање одлуке о одбачају кривичне пријаве и у супротном, неиспуњење преузете обавезе из наредбе у целини, води наставку кривичног гоњења, као у конкретном случају.

Осим тога, за примену законске одредбе о стицању без основа недостаје још један битан елемент, а то је обogaћење, увећање имовине тужене Републике Србије. Ово из разлога што је у складу са одредбом члана 283. став 1. тачка 2. Законика о кривичном поступку, тужилац уплатио износ од 5.000,00 динара у хуманитарне сврхе, а рачун буџета РС је коришћен само за прилив наведених средстава, због чега нема увећања имовине тужене као битног елемента. Због тога је неоснован захтев тужиоца за исплату предметног новчаног потраживања са законском затезном каматом на основу члана 210. ЗОО.

Како су поводом ревизије тужене, нижестепене пресуде преиначене а тужбени захтев одбијен, преиначена је и одлука о трошковима поступка, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. став 2, 162. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав једног поднеска од 9.000,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи у време предузимања те радње.

Имајући у виду напред изнето, Врховни суд је на основу члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**